Урок № 13. **МУЗИКА ЗОБРАЖУЄ**

Дата _____

Клас _____

Мета:

- учити визначати особливості емоційного змісту, засоби музичної виразності, що відіграють вирішальну роль у створенні казкових образів; дати визначення поняття «зображальність»; продовжити формувати зорово-слухове сприйняття;
- розвивати творчі здібності, здатність у музиці відчувати красу природи, неповторність казкових образів, красу народних традицій;
- виховувати любов до музики, пісні, творчої праці; прищеплювати бажання навчатися.

Музичний матеріал: М. Римський-Корсаков «Політ джмеля»; Т. Попатенко «Щеня і кошеня»; бразильська народна пісня «Потяг».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; портрет М. Римського-Корсакова; ілюстрації до музичних творів.

Обладнання: ТЗН; музичний інструмент; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід (*Б. Савельєв «Якщо добрий ти»*).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку. Музичне вітання

2. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Бесіда

- Що може виражати музика?
- Що таке виражальність?

3. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У ч и т е л ь. Щоб почути звуки, потрібна тиша. Заплющте очі та прислухайтесь! Які звуки чуємо навколо? А якщо ми потрапимо до лісу, які звуки ми почуємо там? Як ви гадаєте, чи може музика зображувати шумові звуки? На сьогоднішньому уроці ми спробуємо дізнатися про це.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА

У ч и т е л ь. Чи любите ви подорожувати? Отже, сьогодні ми вирушимо у подорож. Який транспорт оберемо? Дуже приємно подорожувати потягом. Машиніст подає гудок, і ми рушаємо!

Вокально-хорова робота

Гра «Потяг»

Увага, машиніст дає гудок! (*Відтворюють звук «у-ууу, у-ууу!»*.)
Потяг вирушає у путь. (*«Чух-чух, чух-чух, чух-чух»*.)
Гуркочуть колеса. (*«Тук-тук, тук-тук»*.)

У ч и т е л ь. Наша подорож розпочалася. Подорожувати веселіше з піснею, тому пропоную прослухати бразильську народну пісню «Потяг».

- Скажіть, що у ній зображено?

Слухання бразильської народної пісні «Потяг»; розучування та виконання стоячи «ланцюжком» і рухаючись «як потяг».

Слухання музики

У ч и т е л ь. Ось і перша зупинка! Наш потяг привіз нас у казку. Ми дісталися моря і вже пливемо на старовинному вітрильнику.

Вітер в морі повиває
І кораблик підганяє.

Він біжить по бурунах
На роздутих парусах.

Раптом наш корабель наздоганяє... Прислухайтеся...

- Кого зображує музика?

Слухання музики (*М. Римський-Корсаков «Політ джмеля»*).

Прослухайте, як про це йдеться у казці О. С. Пушкіна.

Князь тут зменшився, стулився,—
І джмелем умить зробився.
Полетів щодуху джміль
І кораблик серед хвиль
Наздогнав в одну хвилинку
Та й забився у щілинку.

Ви дізнаєтеся, що було далі, прочитавши цю цікаву казку. Вона вчить нас бути добрими, щирими, але не надто довірливими, коли поруч злі люди. Упевнена, що ви переглядали мультфільм, що створено за цією казкою. А в театрі ви можете спостерігати дії казки у супроводі прекрасної музики. Оперу «Казка про царя Салтана» написав російський композитор М. Римський-Корсаков. Фрагмент саме цієї опери, що називається «Політ джмеля», ми щойно прослухали.

Можливо, ви відчули, як музика чудово передає дзижчання джмеля.

- Як на вашу думку, джміль летить або сидить на гілочці?
- Завдяки чому ви дійшли цього висновку?

Джміль летить, адже звуки, що передають його рух,— то поступово підіймаються нагору, то опускаються донизу, то звучать гучніше, то завмирають. Композитор зобразив чудову музичну картину, у якій ми спостерігаємо за легким, як вітерець, польотом джмеля.

- Прослухайте вдруге цей фрагмент і разом із музикою зобразіть рух цієї комахи.

Повторне слухання музики (*М. Римський-Корсаков «Політ джмеля»*) із пластичним інтонуванням.

Робота з поняттями

Музика може зображувати звуки та рухи, картини природи й навколишнього світу, змальовувати події життя, музичні «портрети» людей і тварин. **Зображальність** допомагає слухачам краще зрозуміти зміст музичного твору.

Вокально-хорова робота

У ч и т е л ь. Наша подорож триває. Незабаром новорічні свята. Чи зможе музика передати новорічний настрій? Звернімося до пісні. Зазвичай головна гостя на новорічному святі — ялинка. Зараз ви дізнаєтеся, яка пригода сталася напередодні цього свята — якщо уважно прослухаєте пісню Т. Попатенко «Щеня і кошеня».

- Прослухайте музику та скажіть, що зображено у цій пісні.

Слухання пісні Т. Попатенко «Щеня і кошеня».

- Чому Щеня і Кошеня зазнали сорому?
- Як ви гадаєте, чи діти пробачили їх?
- Як ви вважаєте, чи може така історія трапитися у житті?

Розспівування

Розучування пісні Т. Попатенко «Щеня і кошеня»; робота над текстом.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

У ч и т е л ь. Наша подорож до казки добігла кінця. За час мандрівки ми дізналися, що музика може зображувати звуки й рухи, картини природи, події життя, характери та музичні «портрети» людей і тварин.

Бесіда

- Яка музика допомогла нам побачити рух джмеля?
- Пригадайте прізвище композитора, який написав цей твір.

Учні виходять із класу під музичний супровід (*М. Римський-Корсаков «Політ джмеля»*).